

George Șt. ANDONIE *

**DOUĂ PERSONALITĂȚI MILITARE DIN ZONA GALAȚIULUI.
GENERALUL LUCA ANDONIE (1872-1959) ȘI COMANDORUL
CALISTRAT ANDONIE (1885-1964)**

- Rezumat -

Articolul, de memorialistică, redactat în 1972 și publicat până acum doar parțial (secțiunea care discută despre comandorul Calistrat Andonie), în franceză, în 1972, prezintă, atât sub aspect social-profesional cât și individual-familial, două importante personalități militare provenind din zona Galațiului, generalul Luca Andonie și comandorul Calistrat Andonie. Cei doi militari de înalt rang sunt născuți într-o familie care își are rădăcinile în satul Corod, de lângă Tecuci. George Andonie, un urmaș al familiei, consemnează atât elemente ce țin de personalitățile și moralitatea remarcabilă a celor doi militari cât și contextele social-politice în care s-a desfășurat cariera acestora.

Cuvinte cheie: memorialistică, Galați, Tecuci, Corod, general Luca Andonie, comandor Calistrat Andonie, marină militară română.

**TWO MILITARY PERSONALITIES FROM THE AREA OF GALAȚI.
GENERAL LUCA ANDONIE (1872-1959) AND COMMANDER CALISTRAT
ANDONIE (1885-1964)**

- Abstract -

The article, belonging to the genre of memoirs, published so far only partly (the section dealing with comandor Calistrat Andonie), in French, presents two important military personalities from the area of Galați, general Luca Andonie and commander Calistrat Andonie. The two high rank militaries, born in a family based in Corod village, near Tecuci, are exposed both under

* Galați.

their social and professional roles and as members of their own family. George Andonie, one of their descendents, equally records elements pertaining to the remarkable personalities and morality of the two army men and to the social and political contexts of their public life.

Keywords: memoirs, Galați, Tecuci, Corod, general Luca Andonie, commander Calistrat Andonie, Romanian navy.

GENERALUL LUCA ANDONIE

Cea mai veche amintire pe care o am despre unchiul meu, generalul Luca Andonie, este de la vârsta de 6 ani, adică din anul 1907. El era pe atunci locotenent la Focșani și venise de Paști acasă la părinții săi și bunicii mei, la Corod, în județul Tecuci. De acasă de la noi am auzit venind din vale, dinspre podul de peste apa Corozelului, clinchet de zurgălăi.

- Vine moșu-tău, mi-a spus mama.

Am alergat fuguța spre casa bunicii, care era la mai puțin de 100 de metri de a noastră și am văzut intrând pe poarta larg deschisă o trăsură frumoasă de la Tecuci iar un ofițer de statură mică a coborât din ea. L-am recunoscut, deoarece îl mai văzusem și mai înainte, dar n-am îndrăznit să mă duc la el. M-a chemat însă bunica și m-a arătat lui.

- Ai crescut măi Gheorghieș, pui de răzăș, de când nu te-am văzut, mi-a spus el.

Venea la bunici o dată sau de două ori pe an, obișnuit la Paști și în vacanța de vară.

- Să stai aici că ți-am adus și ție ceva.

Am stat și am așteptat, între timp adunându-se și ceilalți nepoți și nepoate (de frate și de soră, ai săi). Și, în afară de acadele pentru copii, fetelor le-a dat câte o păpușă mare, în rochie de mătăasă, iar băieților câte o pușcă mică, cu cocoș și cătare ca la o pușcă mare și cu un dop de plută legat cu sfoară, dop așezat în țeava puștii. Când trăgeai, dopul pleca glonț atât cât îi permitea sfoara. Unchiul era vânător și voia să ne formeze ochiul. Într-adevăr, după aceea, unde vedeam o muscă pe perete, pac cu dopul puștii, și mă făcusem bun ochitor: nu-mi scăpa nici una. Pușca mea nu a ținut mai mult de un an, dar păpușile sorei mele Tinca și a verișoarelor mele după sora tatei, mama Catinca, au fost în casa noastră până în 1917, iar la verișoarele mele până în 1930, fiindcă mamele nu le dădeau fetițelor să se joace, ci le țineau ca lucruri de valoare în *casa cea mare*, adică în odaia cea mai îngrijită, în care nu dormea nimeni și în care se păstra zestrea.

În zilele acelea de Paști din 1907, i-am fost ca un paj; când se scula și ieșea pe prispă să se spele, îi aduceam apă cu ulcica și îi turnam în pumni. Și de multe ori râdea de răspunsurile pe care i le dam.

Au trecut pe urmă câțiva ani, el a continuat să vină o dată sau de două ori pe an la bătrâni, și la Paști, în 1912, când eram în clasa a IV-a primară, printre alte întrebări ce mi le-a pus a fost și problema cocorilor:

- „Unde vă duceți voi 100 de cocori? Și răspunde un cocor: Păi nu suntem 100. Dacă la atâția câți suntem, s-ar mai aduna tot atâția, încă o jumătate, încă un sfert și încă un cocor, am face 100.” Măi Gheorghieș, poți să-mi spui tu câți cocori erau?

Am luat tăblița de ardezie și condeiul de piatră, m-am așezat pe prispă și când am fost gata i-am dat răspunsul: „36”.

- Da, 36? a spus el. Ești sigur?

- Da, am răspuns.

- Cum ai făcut socoteala?

- Moșule, am făcut așa: toți cocorii înseamnă un întreg. Dacă la toți cocorii mai adun încă o dată pe atâta, adică încă un întreg, se fac doi întregi. Dacă la doi întregi mai adun o jumătate din cocorii ce erau, fac doi întregi și jumătate. Cu sfertul care vine pe urmă avem $2\frac{1}{2} + \frac{1}{4} = 2\frac{2}{4} + \frac{1}{4} = 2\frac{3}{4}$ doi întregi și trei pătrimi). Acești $2\frac{3}{4}$ fac tocmai $\frac{11}{4}$, fiindcă doi întregi fac $\frac{8}{4}$ și cu $\frac{3}{4}$ căpătăm pe $\frac{11}{4}$. Și acum judec așa: la toți acești cocori trebuie să adun un cocor ca să fac suta, deci ei făceau $100 - 1 = 99$ cocori. Prin urmare: $\frac{11}{4}$ din cocori făceau 99 cocori, atunci $\frac{1}{4}$ din cocori fac de 11 ori mai puțin, adică $\frac{99}{4} = 9$ cocori. Dacă numai $\frac{1}{4}$ din cocori fac nouă cocori, un întreg de cocori fac de patru ori mai mult, adică $9 \times 4 = 36$ cocori. Și rezultatul este bun, au fost 36 cocori, fiindcă: $36 + 36 + \frac{36}{2} + \frac{36}{4} + 1 = 72 + 18 + 9 + 1 = 100$.

- Bravo Gheorghieș, minte de răzeș, bine ai rezolvat. De la cine ai învățat tu să faci așa socoteli?

- De la domnu' Ciobanu, i-am răspuns eu.

M-a mai cercetat și cu alte întrebări de geografie, istorie, mi-a pus și alte probleme de aritmetică și geometrie și unele probleme i le-am rezolvat prin metoda figurativă. S-a dus la învățătorul Ștefan Ciobanu și acesta i-a arătat că sunt primul la clasificare, într-o clasă de 80 de deși, și că ar fi păcat să nu fiu dat la școală mai departe. Deci toată cariera mea de mai târziu o datoresc faptului că unchiul meu, Luca, m-a luat la învățătură în urma stăruințelor *domnului* meu Ciobanu (în mintea noastră *domnul* însemna *domnul învățător*).

Dar, în prealabil, să dăm date biografice despre unchiul meu, generalul Luca Andonie, care să sperăm că vor putea interesa vreodată pe urmașii familiei Andonie. Precizez că cele ce le notez aici le fac numai în ideea unei eventuale cărți a familiei Andonie și nicidecum în alt scop. Mi-am pus demult în gând să fiu cel care să înceapă a redacta o carte a familiei mele răzășești. Adică, de ce numai la

nemți să găsești că este respectată o tradiție a familiei, de câte 2-3 secole vechime, și la noi să nu găsești nimic consemnat? În general, în familia românească, chiar când ai de-a face cu o familie de intelectuali, dincolo de bunic sau cel mult străbunic, nu se știe nimic de către urmași. Aceasta o consider ca o scădere, mai ales dacă s-ar repeta de acum înainte, fiindcă altele sunt condițiile în care se poate păstra o tradiție familială.

De ce purtăm noi numele de „Andoni”? Numele acesta se întâlnește în Moldova și în Transilvania. Când veți citi *Cronica moldovenească de la mănăstirea Putna*, publicată de istoricul P. P. Panaitescu, veți găsi acolo că, pe timpul lui Ștefan cel Mare, apare un călugăr cronicar cu numele de Andonie. Mihail Sadoveanu are în romanul său, *Frații Jderi*, pe moș Andonie, prisăcarul, de la locul unde a viețuit Manole Jder. Numele de Andonie se găsește în *Ispisoace și zapise* publicate de Gh. Ghibănescu, volumul III, partea 1 (1651 - 1663), Iași, tipografia Dacia, 1910, în următoarele locuri: La pagina 75 este vorba de un zapis de vânzare, din 30 mai 1656 (1656), pentru un loc de prisacă cu temnice de stupi, de pe moșia Dumești, de pe apa Bârlăzelului, în fostul județ Vaslui. La pagina 150 apare un Andonie, feciorul lui Ionașco (deci Andonie ca prenume și nu ca nume), într-un document din anul 1660 (1668), care privește niște cumpărături ale lui Iordache Cantacuzino vel vistiernicul, de la niște răzăși din satul Țigănești pe Bârlăzel din Vaslui (aceeași moșie Dumești dar seliștea Țigănești). La pagina 171 apare un Andonii de Bârjoveni, fecior Tomii, în documentul din 26 martie 1661 (1669). Cel care semnează actul este chiar acest Andonii. La pagina 176, apare un Andonie din Onceni pe Siret (moșia Cozmești, seliștea Onceni), în documentul din 20 mai 1661, semnat în Tecuci. În documentul din 14 iunie 1662 (1662), din Iași, Dabija Vodă judecă și dă rămas pe Andonie în pâra ce a avut cu Eftimie Boțul, pentru Onceni, la Ocolul Botoșani (moșia Onășeni, seliștea Onceni, ocolul Botoșani). Prin urmare, numele de Andonie apare în documentele moldovenești și în Moldova de jos (Tecuci) și în Moldova de sus (Vaslui, Botoșani). Apoi, îl întâlnim nu numai în Corod și în Nicorești și în părțile muntoase ale județului Bacău. Așadar, numele de „Andonie” are în Moldova o vechime de peste 500 ani.

Dar care-i explicația acestui nume, folosit inițial ca prenume?

Se știe de Sfântul Antonie. Numele de „Antonie” era nu numai nume de călugărie ci și nume de laic, de mirean. „Antonie” a dat la laici pe „Anton”, de unde a apărut numele de familie „Antonescu”. „Antonie”, nume de mirean, a fost folosit și de țărani, dar țaranul transformă ușor pe „t” în „d”, și „Antonie” s-a făcut „Andonie”. Iar la familia noastră din Corod este limpede că „Andonie” ne vine din „Antonie”, deoarece, așa cum mi-a povestit acum 45 de ani preotul paroh Ioan Bordea, la biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Corod, se găsea pe atunci un octoih și o psaltire dăruite (cu numele dăruitorului scris pe ea) de Vasile al lui Antonie, în jurul anului 1821. Noi ne tragem eventual din acest Vasile al lui

Antonie. Spun „eventual” întrucât n-am putut stabili filiația existentă între acest Vasile și Costin Andonie, străbunicul meu. Desigur, când a venit Codul civil din 1864, care a stabilit actele de stare civilă în care se trece un *nume* și un *prenume*, ni s-a trecut ca nume de familie „Andonie” (prin transformarea lui „t” din „Antonie”, așa cum pentru urmașii lui Ion s-a trecut numele de familie „Ionescu”. Așadar, „Antonie” a dat ca nume de familie fie pe „Anton”, „Antonescu”, fie pe „Antonie” sau „Andonie”. În unele cazuri, a putut să dea pe „Antoniou” sau „Andoniou”. Numele de „Andronic” nu are legătură cu „Antonie” ci cu bizantinul „Andronic” (vezi Andronic Cantacuzino). Dar „Andronie”, „Androne” par să fi provenit tot din „Antonie”, prin transformarea lui „t” în „d” și prin adăugarea unui „r”.

Străbunica mea după mamă, Ecaterina presvitera Cotoranu, care a murit când eu aveam 12 ani (în 1913) și care avea la moarte peste 90 de ani, îmi spunea că Andonie din Corod sunt veniți pe la începutul secolului al XIX-lea de undeva din părțile Iașilor (poate din părțile Vasluiului, vezi cele arătate mai sus) și că acești Andonie au fost răzăși foarte vrednici, fiindcă unul din ei a fost chiar vornic (adică primar) în sat.

Fapt cert este că suntem răzăși, că am avut totdeauna pământul nostru, moșia noastră de arătură și viile noastre. Dacă la început, pământul de cultură a fost în codevălmășie, cu timpul s-a împărțit pe capete de familie. Așa se face că am avut pământ și vii la Corod, în locurile numite Vlamnic, Via Mocanului, Peșasca, Găgești sau la Domneasca.

Generalul Luca Andonie s-a născut ca primul copil al răzășului Mihai Andonie (1841 - 1917) și al soției acestuia, Măriuța (1853 - 1917), la 2/14 octombrie 1872, în Corod, din fostul județ Tecuci. Am să explic în altă parte toponimia pârâului și a satului. Pe bunicul lui Luca, tatăl lui Mihai, îl chema „Costin Andonie” (decedat în 1876), pe bunică „Ilinca” (decedată în 1894). După ce Luca Andonie a învățat în școala primară în Corod, cu învățătorul Vasile Stegariu, a fost luat de un văr de-al doilea, sublocotenentul Vasile Ion Andonie (10 decembrie 1863 - 3 august 1898) împreună cu un frate al lui Vasile, și anume Constantin I. Andonie (1872 - 8 decembrie 1924). Vasile 1-a luat și pe Luca, fiindcă frate-său, Constantin, i-a spus că nu se desparte de Luca. Pe amândoi i-a dat la școala de la Arsenalul Armatei, din București. Aici, Constantin a absolvit școala arsenalului și a ajuns mai târziu maestru armurier șef al arsenalului, unul din cei mai vestiți maeștri de aici, trimis întotdeauna la recepții de tunuri în Germania (la Krupp, din Essen) sau în Franța (la Schneider - Creuzot) etc. Luca însă nu a terminat școala și, după câțiva ani, după câteva clase, a spus că vrea să se facă ofițer. Dar era mic de statură. Atunci, Vasile Andonie, locotenent de artilerie, prieten intim cu cel ce a fost mai târziu generalul Mărdărăscu, s-a prezentat cu Luca în audiență la generalul George Marcu, ministru de război, care era și el mic de statură. Și când Vasile Andonie i-a spus ministrului păsul său, că nu-l primesc

pe Luca la examene deoarece nu are decât 1,56 m înălțime, acesta a răspuns apăsător: „Mic sunt și eu și am ajuns general. Are să fie și el ofițer în oștirea românească!” Așa a fost primit Luca în școala de ofițeri de administrație, a ajuns el însuși ofițer și a ajuns până la gradul de general (în rezervă).

Când Luca Andonie a ieșit sublocotenent, a fost repartizat la comandamentul Diviziei cu sediul în Focșani. Fratele său mai mic, Calistrat M. Andonie (4/16 martie 1885 - 21 ianuarie 1964), fiind la distanță de 13 ani față de el, când a terminat școala primară la Corod, a fost dat de Luca la gimnaziul din Tecuci, să urmeze cursuri secundare. Când a terminat, l-a luat la Focșani, unde a urmat liceul „Unirea”. La Focșani l-a luat și pe cel mai mic dintre frați, Ionică (1888 - 1948), și l-a dat să urmeze liceul. Dar Ionică a rămas repetent în clasa a I-a iar din clasa a II-a nu a mai vrut să învețe și a fost trimis îndărăt la Corod. Calistrat, în schimb, a fost un bun realist în liceu, a fost abonat la „Gazeta de matematică”, iar după liceu a intrat la școala de artilerie, geniu și marină, a ieșit sublocotenent de marină, a servit marina militară și a ajuns până la gradul de comandor, cu care a fost pensionat.

În momentul când a fost înaintat la gradul de căpitan, Luca Andonie a fost mutat la comandamentul diviziei a 8-a din Botoșani. Aici m-a luat pe mine la învățătură, la 13 iulie 1912. În vara lui 1913, Luca Andonie a participat la expediția militară din Bulgaria, s-a îmbolnăvit de holeră, a fost spitalizat la lazaretul de la Zimnicea, a fost salvat dar a rămas mereu suferind de stomac. În 1915, a fost înaintat la gradul de maior, iar în 1917 la gradul de locotenent-colonel. În 1919, a fost pensionat din cauză de boală, cu gradul de colonel. Iar, mai târziu, pe când făcea parte din rezerva armatei, a fost înaintat la gradul de general. În 1917 s-a căsătorit cu bucovineanca Aglaia Popescu, cu care a avut 2 copii: Viorica, născută la 2 ianuarie 1918, la Botoșani, și Mihai, născut la 1 mai 1919, la Dărmănești - Bacău. După ieșirea la pensie, în 1919, s-a mutat de la Botoșani la Dărmănești - Bacău (pe linia Târgul Ocna - Comănești). Aici a vrut să se ocupe de o mină de cărbuni, Lapoșul de Sus, pe care voia să o pună în funcțiune cu cumnatul său, Ilie Popescu, inginer profesor universitar la Politehnica din Timișoara, Ilie Popescu, mină pe care însă nu a reușit să o valorifice. De la Dărmănești s-a mutat, în 1928, la Târgul Ocna, de aici, în 1934, la Iași (unde învăța fiul său, Mihai, la liceul internat Negruzzi) iar, în final, în mai 1938, s-a mutat la București, unde a decedat la 11 februarie 1959. Este înmormântat la cimitirul Bellu militar (Șerban Vodă).

Prin urmare, în afară de cei doi copii ai săi, Viorica (bacalaureată, asistentă sanitară) și Mihai - Mimi (inginer constructor), unul din inginerii constructori cu renume și cu multe realizări în construcții civile (proiecte și execuții), generalul Luca Andonie a întreținut și educat, până la intrarea în școala militară (timp de 9 ani), pe fratele său, Calistrat Andonie, și pe mine, nepotul de frate, care scrie acum aceste rânduri, George Șt. Andonie (timp de 6 ani, clasele a

I-a - a VI-a de liceu, cu clasa a V-a făcută în particular, studiind la Corod). De asemenea, a crescut și educat (timp de 10 ani) pe o nepoată de soră — Ileanuța Ghinea, căsătorită ulterior cu magistratul Ghiculescu. Sunt acestea acte care denotă — pentru un om care a fost relativ sărac (trăind din salariu și, mai apoi, din pensie) — un altruism mai rar întâlnit.

17 iulie 1912.

Mama îmi spusese cu o zi mai înainte (pe mama o chema Măriuca, pe tata Ștefan) că în această zi voi pleca cu bunica Măriuța la Tecuci, ca să mă dea în seama unchiului Luca, pentru mers la învățătură la Botoșani. M-a sculat din somn după miezul nopții. Am ieșit afară, nu mișca nici o frunză, era o liniște așa de mare că am auzit doi oameni din viile de pe dealul de la răsărit cum își vorbeau unul altuia. M-am urcat în căruța cu otavă proaspătă cosită pe Teșasca, cu bunica lângă mine. Mama a ieșit alături de căruță spunând întâi că merge până la poartă. Dar am simțit că-i vine greu să se despartă și a mers alături de noi până la poarta țarinei la ieșirea din sat, adică aproape doi kilometri. Și acolo n-a avut încotro, fiindcă bunica i-a spus blând: „Măriucă, vrei să mergi cu noi până la Tecuci? Atunci urcă-te în căruță.” Mama s-a dat lângă mine, m-a sărutat și a rămas în poarta țarinei, ca o statuie, urmărind mersul căruței în întuneric, până nu s-a mai auzit nici un zgomot. Pe urmă, eu am adormit în otavă și m-am trezit dimineața în târgul Tecuciului.

Unchiul era sosit de cu seară. După ce bunica m-a controlat încă odată cum mă prezint, ce îmbrăcăminte am, m-a dus la hotelul unde trăsesse unchiul, venind de la Govora Băi. Tocmai se sculase și ne aștepta.

- Uite, băiatul meu, ți l-am adus pe nepot. Dar aș dori și eu ceva. Voi v-ați făcut amândoi ofițeri și veniți de două ori pe an acasă, câte 3-4 zile pe an. Pe asta aș vrea să-l am în sat. Mi-ar fi drag ca preotul bisericii la care mă duc eu să fie nepotul meu. Mi-ar fi drag să mă pomenească la sfintele daruri, și după moartea mea. M-aș simți mulțumită ca el să-mi facă slujba de veșnică pomenire. Fă-mi-1, mamă, pe aista preot!

Dar unchiul a răspuns scurt:

- Dacă-1 vrei preot, ia-ți-1 mamă acasă. Eu popă nu-1 fac!

Biata bunică a rămas uluită:

- Bine mamă, dacă nu vrei ce-mi dorea inima mea, fă-1 ce vrei!

- Da mamă, lasă că ai să fii mulțumită, că așa cum am văzut că băiatul este tare la socoteli, am să-1 fac poate inginer. Poate că ai să trăiești, că ai tot dreptul, să-1 vezi inginer. Cine știe, poate îți va face drum de fier, ca să nu mai vii la târg cu căruța cu boi.

Bătrâna a rămas totuși nemulțumită, i-au dat lacrimile, au mai discutat și alte lucruri, m-a sărutat și pe mine și pe el și a plecat. Mai târziu, am luat diploma de inginer dar bătrâna n-a ajuns să mă vadă cu această diplomă căci a murit la 5 ani

după această întâmplare. În momentul acela, când m-a predat ea, era a doua oară când auzeam că am să fiu inginer. Și nici de data aceasta nu înțelegeam prea bine ce înseamnă această meserie.

Am plecat pe urmă cu unchiul la gară. Pe peron mi-a arătat ceasul și m-a făcut să înțeleg cum să citesc orele și minutele. În școala primară nu făcusem. Domnul nu ne arătase niciun ceas. M-a controlat și a văzut că am reținut toată explicația. Vedeam pentru a doua oară trenul. Prima dată îl văzusem de la distanță, când aveam 9 ani, în apropiere de gara Tutova, pe când mergeam cu tata, cu căruța cu boi, spre iarmarocul de la 29 august, de la Bârlad. Acum vedeam de aproape casa pe roate în care trebuia să mă urc. Și-n tren m-a ispitit să-i spun, când treceam peste podul de fier de la Cozmești, peste ce apă trecem. I-am răspuns:

- Siretul.

- De unde știi?

- Păi am învățat la geografia județului Tecuci, că se mărginește la apus cu apa Siretului și am văzut și pe harta României din clasa noastră că râul Siret trece între Tecuci și Mărășești, pe lângă satul Cozmești. Și adineaori am văzut înainte de podul de fier garape care scria „Cozmești”.

- Bine dragul meu, așa este. Dar ce ai văzut pe apă, din sus de pod?

- Plute de lemn. Vin plutășii din munte, pe Bistrița și Siret, și se duc apoi pe Dunăre, până la Galați.

- Și asta v-a învățat tot domnul vostru?

- Da, și scrie și la carte!

La Mărășești schimbam trenul. Am trecut în gară și am luat o masă bună. De atunci, ori de câte ori am mai trecut, înainte de primul război mondial, prin Mărășești, știam că la restaurantul din gară se poate lua o masă cu bucate gustoase. Până la Botoșani, m-a mai ispitit unchiul la Adjud, la trecerea Trotușului, și mi-a pus fel de fel de întrebări din istorie, geografie, aritmetică, geometrie. Se vede că i-am răspuns bine la toate, fiindcă la un moment dat m-a strâns de mijloc, el, care arăta copiilor rar sentimentele de care este animat, fiindcă avea un principiu: pe copil să nu-l săruți decât în somn.

Și am stat cu unchiul la Botoșani pe Calea Națională, la un negustor, Aukeles, unde unchiul plătea chirie pentru trei camere. Pe urmă, în 1913, ne-am mutat în strada Sfântul Ilie, nr. 20, care se deschidea pe atunci din Calea Vânătorilor. Pe Sfântul Ilie avea unchiul închiriată o grădină mare (împreună cu căpitanul farmacist Marica), cu pomi roditori: peri, nuci, pruni, caiși, meri. Avea curte mare de păsări, creștea rațe, găște, curcani, găini. Erau în curte până la 200 - 300 de orătănii. Și mai pleca și la vânat și aducea iepuri, prepelițe, potârniche. Atunci am văzut eu ce gustoase sunt potârnichele către toamnă. Atunci am mâncat, pentru prima oară, sitari, primăvara. Ba, încă o dată, nu știu de unde a venit cu un porc mistreț. Era o

splendoare de animal sălbatec, cu colți fioroși. Însă în 1913, a plecat în Bulgaria iar în primăvara lui 1914 a hotărât să mă mut la gazdă, fiindcă cel cu care sta împreună, căpitanul Marica, trebuia să se căsătorească. Și m-am mutat la gazdă în Botoșani, pe Anastasie Tanu, nr. 11, în fața halelor, iar în 1914-1916 unchiul a fost mereu plecat din Botoșani, pe valea Troțușului, în special la Târgul Ocna, în vederea pregătirii războiului cel mare, de dezrobire. În anii 1914-1916 nu l-am văzut decât rar de tot, la câte 3 - 4 luni, când venea în orașul Botoșani cu treburi militare. Îmi trimetea însă lunar banii la gazdă (45 lei lunar) și îmi făcea toamna ceea ce îmi trebuia (haine, rufe, cărți). Îmi transformase o pelerină de-a lui și era pentru mine o deosebită bucurie să o port. De curând, unul din colegii mei de liceu mi-a spus: „Îți mai aduci aminte, Andonie, de pelerina frumoasă pe care o purtai, fiind singurul din liceu cu astfel de pelerină?”

Unchiul Luca era mulțumit cum nu se mai poate că eram premiantul clasei, nu mi-o spunea dar intuiam totul. Era fericit când profesorii Constantin Tufescu, de matematică, și Petre Irimescu, de istorie și franceză, îi laudau nepotul, mândru când afla că la încheierea anului nepotul a primit premiu. Dar cel mai mândru a fost când în clasa a IV-a, trimis de liceu ca participant pe țară la concursul Societății Tinerimea Română, am obținut premiul al doilea pentru istorie. Dintre cei 12 elevi trimiși, câte unul pe clasă, luasem premiul cel mai mare. La această premieră s-a petrecut o scenă care merită să fie amintită și de care unchiul Luca a luat cunoștință cu deosebită satisfacție.

În martie 1916, ministrul Instrucțiunii Publice, Ion Gh. Duca, a făcut o inspecție la liceul din Botoșani. Duca a intrat în clasa a IV-a, în care eram atunci, la ora de latină a profesorului Neculai V. Ionescu (1863 - 1924). Acesta a fost un bun profesor de latină. Duca a scos la lecție, la întâmplare, doi băieți. Neculai Ionescu, dându-și seama că nu sunt dintre cei mai buni, a cerut voie ministrului să scoată și el unul, și m-a scos pe mine, așezându-mă al treilea în rând. Duca a luat cartea de latină a lui Gh. Popa-Lisseanu și ne-a pus să traducem o bucată pe care mi-o amintesc și acum, „Scorilas, dux dacorum”. Bucata nu o făcusem în clasă iar profesorul i-a atras atenția ministrului.

- Nu-i nimic, a replicat ministrul, vreau să-mi dau seama în special de cunoștințele gramaticale ale elevilor, chiar dacă nu știu unele cuvinte.

Să menționăm că Duca avea o aleasă cultură umanistă. Și ne-a pus să citim, să traducem, să analizăm. Rezultatul a fost acela că toate întrebările puse de ministru au căpătat răspuns de la noi. Dacă nu știau cumva primii doi, al treilea dădea prompt răspunsul. Foarte mulțumit, ministrul a felicitat în clasă pe profesor și pe directorul Iosif Vasilescu (el însuși profesor de latină) și a întrebat pe profesor ce fel de elev sunt.

- Este premiantul clasei.

- De acord, a încheiat ministrul.

În mai 1916, am participat la concursul Societății Tinerimea Română, trimis, cum spuneam mai sus, de școală, am luat premiul al doilea pe țară și, la 21 mai, de Constantin și Elena, am fost trimis din nou la București să mi se dea premiul. Sărbătorirea avea loc la Ateneu și era prezidată de însuși Duca. Muzica cânta onorul, pentru premiantul I de 3 ori, pentru al doilea de două ori, pentru al treilea o dată. Când m-am suit pe estradă să-mi iau premiul compus din circa 20 de cărți, Duca m-a recunoscut:

- Măi, tu ești băiatul de la Botoșani, pe care te-am ascultat la latină acum două luni!

- Da, domnule ministru.

- Și ai să poți tu să duci atâtea cărți câte îți dau eu acum? (eram tare mic de statură.)

- Cum să nu, domnule ministru!

Și m-am întors la Botoșani cu vrafal de cărți iar când directorul Vasilescu m-a întâlnit mi-a spus (fiindcă eram slăbuț) că dacă mai află de la gazdă că citesc mult se va supăra rău pe mine. „Tu nu mai ai nevoie de citit nimic până la toamnă” a încheiat directorul. Scenele acestea le povestea mai târziu, în 1916, cu vie bucurie, unchiul Luca, prietenilor. Mai târziu s-au uitat, ca toate de pe lumea aceasta, dar pe el îl făceam fericit tot ce era înscris în palmaresul celor crescuți de el. De altfel, trebuie să accentuez că pentru mine, unchiul Luca a reprezentat mai mult decât tata. Lui îi datorez și cariera și educația. Corectitudinea, rectilinitatea în viață, el și matematica mi le-au imprimat. Reprezintă ceea ce reprezintă datorită mamei și unchiului Luca.

Clasele a VII-a și a VIII-a reală (în anii școlari 1918 - 1920) le-am urmat la Galați, la liceul Vasile Alecsandri. În timpul acestor două clase, unchiul Luca nu a mai cheltuit nimic pentru mine. În vara lui 1919, mă gândisem să dau examen de clasa a VIII-a în septembrie, în particular, ca să câștig un an. M-am dus să mă pregătesc la unchiul Luca, la Dărmănești. Dar s-a îmbolnăvit grav de tot mama, la sfârșitul lui iulie 1919, așa că am venit la Corod, am spitalizat-o la Tecuci și am îngrijit-o, aducându-i mâncare de trei ori pe săptămână, pe jos, de la Corod la Tecuci (40 km dus - întors). Am salvat-o pe la mijlocul lui septembrie, dar, fiindcă acasă a trebuit să fac alături de tata toate muncile agricole, n-am mai putut da examen în particular pentru clasa a VIII-a și am urmat-o apoi la curs obișnuit, la liceul Alecsandri, în 1919 - 1920. După terminarea liceului, unchiul Luca m-a ajutat din nou cu bani ca să mă pot prezenta la examenul de admitere la Școala politehnică din București, în toamna lui 1920. De asemenea, mi-a trimis în 5 luni

din anul școlar 1920 - 1921 câte 250 lei lunar (masa la cantină costa 270 lei lunar). De aici înainte n-a mai fost nevoie să fiu ajutat decât cu totul întâmplător și neînsemnat.

Spunea marele Benjamin Disraeli, către sfârșitul vieții sale: „*Never explain, never complain*”: „să nu explici, să nu te plângi”. Sensul acestor spuse este că trebuie evitate lamentațiile inutile. Generalul Luca Andonie fără să fi știut despre această maximă disraeliană, a aplicat-o întotdeauna, datorită caracterului său ferm.

Luca Andonie era de o punctualitate rar întâlnită. Nu a amăgit și nu a dezamăgit pe nimeni în viață. Ținea la onoare și la demnitate și cuvântul său era cuvânt. A gândit întotdeauna că este mai bine să mori în picioare decât să trăiești îngenunchiat, ori să te târăști ca o larvă sau ca o reptilă. Fiindcă a trăit prin orașele de provincie mult timp și a avut mijloace reduse, desigur, nu a putut avea un orizont prea larg pentru distracțiile și plăcerile sale: un joc de table la cafenea, un joc de ecarte cu intimii săi, o cafelută cu caimac. A dus o viață modestă, fiindcă mereu s-a sacrificat pentru alții. Până la 50 de ani a fost un vânător pasionat, fie la câmp fie la munte. Avea un ochi perfect: trăgea ireproșabil la țintă. Dacă ar fi participat la concursuri naționale de trageri cu carabina, sunt sigur că ar fi fost premiat. Dar, pe timpul său, nu existau asemenea concursuri. O singură dată a reușit să evadeze peste graniță, mai către bătrânețe, când s-a dus pentru căutarea sănătății la Karlsbad (Karlovy Vary). În tinerețe, câtă vreme a fost necăsătorit, până în 1916, mergea pentru combaterea reumatismului de care suferea la Govora.

Om ponderat, înțelept, își cântărea foarte bine hotărârile, examinând toate aspectele problemei puse. Dar, odată hotărât, urmărea cu tenacitate aducerea la îndeplinire.

Pomul bun după roade se cunoaște. Roadele lui Luca Andonie sunt copiii, frații și nepoții săi pe care i-a crescut și i-a educat, și care au valorificat mai departe calitățile ce el le-a imprimat prin exemplu personal: tenacitate, corectitudine, muncă, patriotism, spirit de dreptate și echitate. A fost o figură destul de severă, austeră. Pe ai săi, mereu i-a preocupat în toate acțiunile lor, gândul: ce va zice tata, ce va spune unchiul. Când am ajuns mari cu toții, ne-am dat seama că această austeritate a însemnat o binefacere pentru ei, fiindcă le-a format caractere.

În viață a urât minciuna, cu care eventual poți prânzi o dată dar nu poți și să cinezi seara sau să dejunezi în zilele următoare. A demascat perfidia, minciuna, putregaiul, uscăciunea unor inimi, aviditatea de bani, lăcomia harpagonului. Din toată sărăcia lui, era larg când bunătatea samariteană îi cerea să intervină. Deși nu cunoștea expresia juridică: „*Honeste vivere, alteram non laedere, suum cuique tribuere*” – „a trăi cinstit, a nu aduce pagube (morale sau materiale) altora, a da

fiecăruia ce este al său” - a aplicat acest dicton în viață ca și cum i l-ar fi imprimat juristul Ulpianus.

Desigur, nu a răsturnat pământul, nu a fost matca care înseamnă enorm pentru colectivitate. Dar a fost ca o albină culegătoare de nectar, harnic și vrednic, albină de care familia și, prin aceasta, și colectivitatea, au atât de mare nevoie.

Spune Vergilius în *Georgicele* sale: „*Fugit irreparabile tempus*”. Au trecut atâția ani de la moartea unchiului Luca. De aceea, am notat aici câteva din valențele sale pentru ca, dacă el va dispărea din amintire odată cu dispariția noastră, urmașii săi, ce nu l-au cunoscut, să poată afla că au avut printre înaintași o figură demnă de reținut pentru familia din care se trag. Luca Andonie, așa cum s-a putut vedea, a fost om de treabă, temelie de stâncă pentru viitorul familiei.

COMANDORUL CALISTRAT ANDONIE

În anul 1906, Calistrat Andonie era licean în clasele superioare, profilul real (matematică), la liceul Unirea, din orașul Focșani.

Venise să-și petreacă vacanțele de vară la Corod, odinioară în județul Tecuci, astăzi județul Galați, Moldova, la părinții săi și bunicii mei. Îl văd parcă și astăzi: de înălțime medie, mai degrabă mică, puternic, dar foarte suplu. Îl vedeam făcând gimnastică în fiecare dimineață în fața vechii case a bunicii, unde se folosea de creanga unui arbore nefructifer pentru a face tot felul de figuri, ca pe un trapez.

Întrucât eram fiul fratelui său, Ștefan, și pentru că eram un micuț dolofan, care dădea răspunsuri ce îi erau pe plac, el mă găsea simpatic și cred că mă iubea chiar. După-amiaza, pleca în vizită la sătenii care aveau fete de liceu și mă lua cu el, iar eu eram foarte bucuros pentru că acolo erau grădini cu pomi fructiferi: meri, pruni, nuci și ce copil nu iubește fructele! Mă ajuta să mă cațăr în acești copaci și eu aduceam, pentru el și pentru fetele care-l înconjurau, fructele cele mai coapte. Mă lua cu el și la câmp, unde aveam pământul și viile noastre.

Totuși, marea sa simpatie pentru pajul care îi eram mi-a adus și un mic necaz: când aveam patru ani, a venit la mine pe un cal roib (pintenog cu trei picioare) și mi-a strigat: „George, vino aici, vom merge la fân și pe urmă la vie!” Cum el era pe cal, m-a apucat de brațul drept și m-a tras în sus pentru a mă așeza în șa, în fața lui, dar brațul meu a cedat din umăr și din articulația dintre mână și antebraț. Am început să urlu de durere, mama m-a auzit și a alergat spre noi, m-a luat în brațe și a început să-l trimită pe unchiul meu la toți dracii. Cu mâna luxată, am plecat împreună cu mama la femeia din sat care se pricepea să vindece luxațiile. Dar toată viața am avut de suferit din cauza acestei mâini care se luxa foarte ușor.

Simpatia sa pentru mine, ca nepot al lui, a fost de lungă durată. Mai târziu, după ce și-a terminat studiile de liceu în 1907, și a intrat la școala de ofițeri de

artilerie, geniu și marină din București, pentru a se face ofițer de marină militară, mă impresiona cu uniforma lui care, pe vremea aceea, era, pentru mine, cea mai fastuoasă și mai luxoasă uniformă pe care aș fi putut să o văd. Mai ales, chipiul său de elev al școlii militare, chipiu cu canaf, care a fost păstrat în casa bunicilor mei după ce el a devenit ofițer de marină, mă umplea de admirație.

M-am jucat mult cu acest chipiu. Nu e de mirare că, mai târziu, am devenit și eu marinar în rezervă (nu m-am numărat printre cadrele active ale acestei arme). Suntem oameni ai dealurilor, de la marginea stepei moldovenești de sud. Și totuși, ca toți marinarii din țara noastră, fii ai munților, ai podișurilor sau ai câmpiei, iubim marea. Se știe că, în general, marinarii români nu sunt urmașii celor ce locuiesc pe litoral sau de-a lungul Dunării, ci, în special, ai celor din interiorul țării, din locuri unde nu sunt nici măcar râuri mari.

Dar, mai întâi, vom urmări câteva date biografice, înainte de a arăta ce fel de om a fost.

Să începem cu câteva informații despre satul său natal, Corod.

Satul de răzeși, adică de proprietari de pământuri, Corod, unul dintre cele mai întinse și mai populate sate din sud-estul Moldovei (șapte mii de locuitori în 1972), situat la est de Tecuci (20 de kilometri) și la nord-nord vest de Galați (85 de kilometri) este vechi de aproape 500 de ani. Potrivit tradiției transmise prin viu grai din tată în fiu, tradiție despre care vorbește învătătorul satului, Vasile Stegariu, ca răspuns la întrebările istoricului Nicolae Densușianu cu privire la tradițiile istorice și antichitățile țărilor locuite de români, răspuns ce se găsește la Academia Română, în manuscrisul nr. 4551 B.A.¹, paginile 301r-303r², din anul 1893 și în manuscrisul nr. 4560 B.A., paginile 229r-240v, din anul 1896, satul Corod s-a numit la început „Oțelești”. Poate că acesta a fost primul nume, pentru că, așa cum vedem în *Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, publicate de Mihai Costăchescu, al doilea volum, *Viața Românească*, 1932, precum și în *Documente moldovenești de la Bogdan Voievod (1514 – 1517)*, publicate tot de Mihai Costăchescu, București, Editura Fundația Regală, a trăit în locul unde începe pârâul Corozel (diminutiv pentru „Corod”), un proprietar pe nume „Mihai Oțel”, care era pisar (adică scrib al Consiliului domnitorului) pe timpul voievodului Alexandru cel Bun (1400-1432) al Moldovei.

După numele lui Mihai Oțel, satul a fost numit la început „Oțelești”. Dar, din cauza jafurilor tătarilor care veneau prin sudul Moldovei și din cauza faptului că acolo jos, unde se aflau primele construcții ale locuitorilor din Oțelești, nu era apă la suprafață, țăranii au plecat majoritatea spre nord, întemeind satul Oțelești pe apa Berheciu, sat care există și astăzi la sud-est de orașul Bacău. Dar, o parte a

¹ B.A. = Biblioteca Academiei Române.

² r = retro; v = verso.

sătenilor din Oțelești s-au mutat în regiunea pe atunci împădurită de pe râul Corod (astăzi Corozel), în nord-est, înainte de anul 1523, când oțeleștenii se mutaseră deja în județul Bacău. Noul sat, situat la o oarecare distanță de drumul tătarilor, a fost numit „Corod”, după numele apei pe care se afla. Prin urmare, trebuie să reținem, că mai întâi apa (pârâul) a fost numită „Corod” și apoi satul a luat același nume. Dar de unde vine numele de Corod?

Poate că unii dintre cititorii noștri ar putea face legătura cu cuvântul slav (rusec) „gorod” care înseamnă „oraș” însă nu putem lua în considerare o astfel de toponimie. Înainte de domnitorul Ștefan cel Mare al Moldovei, și anume înainte de sfârșitul secolului XIV, în vechile documente, apar nume precum „Stan Corod” și „Vlad Corod” (a se vedea lucrarea lui Ion Bogdan și Mihai Costăchescu, citată mai sus). Aceștia au fost soldați recompensați pentru faptele lor de arme cu terenuri arabile în locuri de pustie, locuri care trebuiau să fie mai întâi defrișate. De la numele lui Stan Corod și Vlad Corod a venit numele pârâului Corod, și de la pârâu numele satului.

Academicianul și profesorul universitar Iorgu Iordan în lucrarea cu titlul *Toponimie românească* (Academia Română, 582 de pagini, București, 1963), afirmă că cuvântul „Corod” (ca și numele „Corodești”, al unui sat din vechiul ținut Tutova) desemnează tulpina uscată a plantelor între unu și doi ani.

De ce, despre satul de răzeși numit „Corod”, situat în județul Galați (există și un alt sat mic, Corod, aproape de orașul Satu Mare, în Maramureș) găsim puține documente, în timp ce, despre satele de clăcași, găsim în arhive mult mai multe documente? Explicația este simplă: răzeșii, adică micii proprietari de pământuri stabiliți pe pământurile care erau la dispoziția lor în codevâlmășie, nu erau implicați în procese la Divan iar din procesele care totuși au fost nu au rămas sentințe scrise decât în cazuri excepționale. Satele țăranilor dependenți, în schimb, erau supuse vânzărilor și cumpărărilor, proceselor sau moștenirilor, de la un boier la altul. În consecință, pentru aceste sate se întocmeau acte la divan, acte care se află în mare parte la arhivele din București, Iași și Cluj.

Cum se face că unchiul meu, comandantul Andonie, tatăl inginerului George Andonie de la Paris, a avut prenumele „Calistrat”? Prenumele „Calistrat”, care nu se mai întâlnește în satul nostru, prenume de origine greacă, care înseamnă „conducător frumos” („cali” = „frumos”, „stratos” = „conducător”) i-a fost dat la naștere în următoarele circumstanțe: preotul paroh Gheorghe Hogaș, tatăl cunoscutului scriitor român Calistrat Hogaș, preot care locuia în orașul Tecuci, a botezat un copil din satul vecin Matca, cu prenumele Calistrat, prenumele fiului său (viitorul autor al descrierilor strălucitoare ale munților Neamțului). Dar, copilul săteanului din Matca, prieten cu bunicul meu, Mihai C. Andonie, a murit când era foarte mic și săteanul din Matca l-a botezat cu prenumele „Calistrat” pe unchiul meu, în amintirea fiului său. Acest prenume i-a adus unele dezavantaje unchiului

meu pentru că nimeni nu făcea legătura între prenumele său și cel al scriitorului care era, de asemenea, român. Dar, în alte situații, la Galați de exemplu, în colonia grecească și, când călătoria în Pireu și Atena, acest prenume i-a fost de folos pentru că, deși nu cunoștea deloc limba greacă, grecii îl considerau unul de-al lor și îl primeau cu căldură.

Calistrat M. Andonie s-a născut ca fiu al Măriuței (1853 – 1917) și al răzeșului Mihai C. Andonie (1847 – 1917) la Corod, județul Galați, la data de 4/16 martie 1885. Bunicul lui Calistrat (și tatăl lui Mihai) se numea Costin și a murit la Corod, în 1876. Pe bunica sa o chema Ilinca (decedată în 1894). Calistrat a avut frați și o singură soră, care a trăit până la vârsta de 35 de ani. Ceilalți copii ai familiei au fost: Luca (1872 – 1959), ajuns la gradul de general în armata română, Catinca (1874 – 1909), Ștefan, născut în octombrie 1876, trăiește și astăzi și, la vârsta sa de 96 de ani³, este complet sănătos, și Ionică (1888 – 1947). Ultimii trei nu au urmat decât clasele primare la școală (patru clase) și și-au petrecut viața ca răzeși agricultori și viticultori în satul Corod, de pe pârâul Corozel, sat și pârâu amintite în celebra *Descriptio Moldaviae* a lui Dimitrie Cantemir (în text și pe harta de la sfârșit), și, așa cum am precizat mai sus, și în documente mai vechi, de pe timpul lui Alexandru cel Bun (1400 – 1432) și Ștefan cel Mare (1457 – 1504).

Terminând în 1898 școala primară de tip rural care, pe atunci, avea cinci clase (a învățat la Corod cu învățătorul Vasile Stegariu), Calistrat M. Andonie a fost încredințat fratelui său mai mare, Luca, care, pe atunci, era sublocotenent, și a fost trimis să urmeze gimnaziul la Tecuci. Aici a învățat patru ani, până în 1903, și printre alții, s-a împrietenit cu Iorgu Iordan, viitorul profesor universitar de la Facultatea de Litere a Universității din Iași, apoi de la Universitatea din București, ajuns apoi membru titular al Academiei Române. În 1903, Calistrat a trecut în clasa a cincea reală a liceului Unirea din Focșani, oraș în care locuia fratele său, Luca, locotenent de administrație la comandamentul diviziei a șasea a armatei române. A rămas la Luca până în vara anului 1907, când a dat bacalaureatul în profilul real (adică clasă de matematică).

La data de 1 septembrie 1907, a intrat ca elev la școala de ofițeri de artilerie, geniu și marină din București (pe atunci, pe Calea Griviței) devenind sublocotenent în marina militară la data de 1 iulie 1909. A fost numit în Divizia navală a Mării Negre, la Constanța. Ca sublocotenent a fost îmbarcat pe vechiul bric „Mircea”, bric cu pânze și două catarge, cu un deplasament de 300 de tone, pe care, încă de când a fost cumpărat (în 1882) și până la construirea noului bric, „Mircea”, la Hamburg în 1939, cu trei catarge, pânze și motor Diesel de 525 cai putere și un deplasament de 1758 de tone, toți marinarii noștri de război și-au făcut ucenicia pentru a ajunge să stăpânească secretele mării pe timp de furtună. A făcut

³ În anul 1972 (nota ed.).

parte și din echipajul primului nostru crucișător de război pe care l-am avut pe Marea Neagră, „Elisabeta”, construit în 1881.

Ca sublocotenent, a făcut o călătorie pe vechiul bric Mircea în Mediterana, ajungând până în orașul Alexandria din Egipt, și, de acolo, la piramidele lui Keops, Kefren și Mikerinos, de unde s-a întors cu o fotografie pe care am păstrat-o cu grijă (se afla pe o cămilă, în fața enigmaticului Sfinx).

La data de 1 aprilie 1913, a fost avansat la gradul de locotenent și a fost trimis în Divizia fluvială, pe Dunăre, la Galați, unde a luat comanda unei nave mici de război. Îmi amintesc că, în vacanța de Paști din 1914, m-a chemat de la Botoșani la Galați și mi-a făcut din salariul său o uniformă de licean foarte frumoasă și o pereche de încălțăminte, mi-a arătat navele de război construite după anul 1905 în șantierul naval militar de la Trieste (pe atunci în Austro-Ungaria), nave lansate în 1907, și anume: „Comandant Șonțu”, „Comandant Grigore Ioan”, „Comandant Ene”, „Comandant Giurăscu”, „Căpitan Valter Mărăcineanu”, „Căpitan Romano”, „Căpitan Bogdan”, „Locotenent Călinescu” (purtând așadar numele eroilor noștri din Războiul de Independență din 1877-1878).

Vedeam pentru prima dată Dunărea la Galați. Și mă văd parcă și acum, împreună cu el și cu prietenul lui, locotenentul de marină militară, Păiș, mai târziu mare amiral și ministru al Marinei, pe cheiul portului din Galați (Păiș era, pe atunci, comandantul unei vedete), admirând, într-un apus roșu-violet de primăvară, nuanțele frumoasei Dunări (care, totuși, aici nu este deloc așa cum o vedea vienezul Johann Strauss, în celebrul său vals).

Am văzut atunci și cele patru monitoare construite tot la Trieste, între anii 1905 și 1907, și numite „Ion. C. Brătianu”, „Mihail Kogălniceanu”, „Lascăr Catargiu” și „Lahovary”. Fiecare monitor avea 2 vedete (din cele opt vedete numite mai sus). Și toate străluceau de curățenie pe punți și în sălile mașinilor, cu pavilioanele care se găseau la pupa și steagurile înșirate între pupa și prora, încât credeai că te afli la o sărbătoare navală.

În vara anului 1913, locotenentul Calistrat Andonie a participat cu escadra Diviziei Marinei de Dunăre la campania de scurtă durată din Bulgaria. Apoi, pe data de 14 octombrie 1914, și-a terminat studiile la școala navală superioară, devenind locotenent de Constanța (opt marinari au terminat aceste studii în acel an).

A urmat marele nostru război din 1916 – 1918, început pe data de 15 august 1916. Calistrat Andonie a participat la lupta Flotei operațiilor pe Dunăre și, pe data de 1 noiembrie 1916, a fost ridicat la gradul de căpitan. Pentru faptele sale de vitejie în acest război, a primit numeroase decorații române („Coroana României”, „Steaua României”), ajungând să obțină diferite grade (până la sfârșitul carierei sale de marinar a primit toate gradele, de la ofițer și cavalier, până la gradul

de comandor). Rușii l-au decorat, de asemenea, în timpul acestui război cu ordinul „Sfântului Stanislav”, clasa a treia, cu spadă și panglică.

Mai consemnăm încă trei lucruri din timpul acestui război: primul este faptul că s-a căsătorit, deși eram în război, în septembrie 1917, cu Elena Grabinski din Galați (născută la Ruginoasa – Rugioaia, pe linia Pașcani – Iași). Al doilea eveniment a fost avansarea sa, pe data de 1 septembrie 1917, la gradul de locotenent – comandor. Al treilea este o faptă de vitejie din timpul evenimentelor din zilele de 7 și 8 ianuarie 1918. Trupele infanteriei rusești, după revoluția din data de 7 noiembrie 1917, se retrăgeau în dezordine de pe frontul germano – român, îndreptându-se spre Rusia, de multe ori jefuind totul în drumul lor. În acele zile de ianuarie 1918, o divizie rusă venea pe jos dinspre Barboși cu intenția de a ataca orașul Galați. Ai noștri și-au dat seama și au trimis o companie de infanterie înspre Filești, între Barboși și Galați, și două vedete pe Dunăre, dintre care vedeta „Căpitanul Bogdan” era comandată de locotenentul – comandor Calistrat Andonie, care era totodată și șeful celor două ambarcațiuni. Bombardamentele au fost conduse atât de bine în aceste două zile încât după 24 de ore de la începutul luptei, divizia rusă a abandonat complet armele și s-a predat armatei române. Astfel, orașul Galați a scăpat de teroarea de a-și vedea conducătorii – pentru care rușii aveau o listă – la dispoziția rușilor aflați în totală debandadă. Ulterior, un comitet al cetățenilor din Galați a turnat o placă metalică și a acordat diplome apărătorilor orașului Galați în circumstanțele arătate mai sus, dintre care se distinge în primul rând comandorul Calistrat Andonie (această diplomă o are acum familia). Rușii au fost conduși, fără alte incidente, în Basarabia, la Reni.

În luna februarie 1919 s-a născut primul copil al Elenei și al locotenentului – comandor Calistrat Andonie, Mioara, licențiată mai târziu în științe matematice la Universitatea din București și căsătorită, în 1941, cu domnul doctor în medicină, Arnold Popa.

În 1920, locotenentul – comandor Calistrat Andonie a fost, timp de zece luni, de la începutul lunii februarie, comandantul canonierei „Locotenent Remus Lepri” (vechea canonieră franceză „Mignon”). Menționăm că, mai târziu, sub o altă comandă, această canonieră – pentru care pictorul Dumitru Știubei, și el fost ofițer activ de marină, a pictat un tablou (Știubei a studiat pictura la Școala de Arte Frumoase de la Munchen și este specialist în tablouri marine) – a avut un sfârșit tragic, fiind pierdută pe data de 11 ianuarie 1941 (înainte de intrarea noastră în cel de-al Doilea Război Mondial), în fața portului Sulina, când a fost lovită de o mină marină (probabil de o mină magnetică). Doar un marinar român și-a pierdut atunci viața.

Pe data de 26 iulie 1922, s-a născut al doilea copil, George, în prezent (1972), inginer la Paris.

În luna noiembrie 1920, unchiul meu, Calistrat Andonie, a trecut de la comanda canonierei „Lepri” la sub-comanda arsenalului marinei de la Galați, unde a rămas până la ceva timp după avansarea sa, pe data de 28 septembrie 1926, la gradul de căpitan – comandor. De aici, a trecut în Divizia de Dunăre, comandant al monitorului „Ion. C. Brătianu” și comandant - șef de grupă al monitoarelor. În noiembrie 1928, era la Corpul de depozite al monitoarelor fluviale din Țiglina și, în 1931, a fost numit directorul Arsenalului Marinei de la Galați.

În august 1933, a trecut la Baza fluvială din Galați. În fine, pe data de 1 ianuarie 1934, a fost avansat la gradul de comandor – director al Arsenalului Marinei din Galați; a rămas aici până în noiembrie 1937, când a fost transferat la București, la Ministerul de Marină, la comandamentul de Marină, de unde a ieșit la pensie în 1940. Chemat din nou în serviciu în timpul războiului, în anii 1941 – 1943, a lucrat la Serviciul de Transporturi Fluviale, comandant în divizia a treia de navigație. Din 1944 până la moartea sa pe data de 21 ianuarie 1964 a fost pensionar, continuând să locuiască în București, unde a venit încă de când s-a mutat din Galați (1937), pe strada Doctor Capșa. A fost înmormântat în cimitirul Bellu militar (Șerban Vodă), pe data de 24 ianuarie 1964. Se află acolo, în poziția 5, locul 6, în același mormânt cu locotenentul de artilerie Vasile Andonie (1863 – 1898), vărul său (de gradul doi), și la o distanță nu prea mare de mormântul fratelui său, generalul Luca Andonie.

Am precizat mai sus că a avut doi copii: Mioara și George. Mioara s-a căsătorit cu doctorul Arnold Popa (născut în 1911). Ei au avut trei băieți: Alexandru (născut în 1944), numit Andy de familie, inginer; Teodor (născut în 1947), numit Dory de familie, de asemenea inginer – s-a căsătorit și a avut o fiică, Candida (născută în 1971); Gabriel (Gaby) născut în 1951, student în prezent⁴ (1972) la Institutul Politehnic din București, urmând să devină și el tot inginer.

George C. Andonie a urmat școala primară și o parte a anilor de liceu la Galați (liceul Vasile Alecsandri), iar restul anilor de liceu la București (liceul G. Lazăr), între anii 1937 și 1941. Din 1941 și până în 1946, a urmat cursurile la Politehnica din București, Facultatea de Construcții, obținând diploma de inginer constructor. Între anii 1946 și 1948, a lucrat ca inginer în construcții civile, în întreprinderi particulare române sau la Administrația de livrări române pentru despăgubirile de război pentru U.R.S.S. În august 1948, a plecat mai întâi în Iugoslavia, trecând Dunărea înot, de unde, în 1950, a trecut în Franța, unde s-a stabilit definitiv. Este cetățean francez, căsătorit la Paris cu Marlise Lux (născută în 1923). Au doi copii, o fată, Sabine (născută în 1960) și un băiat, Eric (născut în 1962). La Paris, inginerul George Andonie lucrează la Întreprinderea Generală

⁴ Adică în anul 1972 (nota autorului).

Industrială de pe strada Chaussée d'Antin nr. 66, societate particulară. Locuiește cu familia sa la Paris, 4 Square Moncey 9, foarte aproape de Operă.

Unchiul meu, Calistrat (în familie era cunoscut de asemenea cu prenumele de Piccollo, după cum fusese numit de fratele său mai mare, Luca), m-a ajutat să obțin o diplomă de facultate. Îi sunt deosebit de recunoscător. Pe lângă ceea ce am spus mai sus, despre uniforma pe care mi-a făcut-o când eram la Botoșani, în a doua clasă de liceu, în toamna anului 1916, când a trebuit să rămân la Corod din cauza războiului și când trebuia să urmez, în anul școlar 1916 – 1917, clasa a cincea - profilul real, el mi-a trimis aproape toate cărțile necesare pentru a-mi lua examenele. În lunile iulie – august 1917 m-a întreținut, plătind tot ce îmi era necesar la o gazdă din Galați, pentru a putea să îmi continui pregătirile pentru examenul meu din clasa a cincea reală. Apoi, când am ajuns în clasa a șaptea reală și când m-am transferat, în septembrie 1918, de la Botoșani la Galați (la liceul Vasile Alecsandri), două luni m-a întreținut complet, în casa sa (bineînțeleș, soția sa, Elena Andonie, mătușa mea, a fost de acord) până când am putut să îmi găsesc o gazdă bună, unde le dădeam lecții celor doi fii și, în schimb, aveam locuința și mesele asigurate. De asemenea, în timpul anului școlar 1918 – 1919, mi-a dat bani de buzunar și haine atât cât s-a putut (după război, era lipsă de haine). În toamna anului 1924, când mi-am făcut stagiul militar la Galați, mi-a asigurat cazare și masă la el timp de două luni, până când am putut să găsesc resursele necesare pentru a trăi (meditații). Apoi, m-a ajutat cu educația surorii mele, Marioara, timp de doi, ținând-o la el, eu plătind întreținerea.

Pe nepotul său, Grigore I. Andonie, fiul fratelui său, Ionică Andonie, care, în copilăria sa, după războiul din 1916 – 1918, a suferit de tuberculoză osoasă, l-a salvat, întreținându-l două anotimpuri la Sanatoriul de tuberculoză osoasă din Agigea, pe litoralul Mării Negre, la sud de Constanța. Pe nepoata sa, Viorica Andonie (născută pe data de 2 ianuarie 1918), fiica fratelui său, Luca, a ajutat-o să se căsătorească cu comandorul de aviație Eugen Lavinski, asigurându-i diferența de zestre care îi lipsea pentru a putea fi soția unui ofițer de aviație, diferență care a fost restituită ulterior de fratele său, generalul Luca Andonie. De asemenea, a ajutat-o și pe nepoata sa, fiica surorii sale, Ileanuța Ghinea, cu căsătoria sa. Tot ceea ce arăt aici sunt dovezi de altruism. Pentru mine, acestea sunt fapte pentru care întotdeauna i-am purtat și îi voi purta recunoștință (de asemenea, soției sale, mătușa Elena).

Comandorul Calistrat Andonie a fost foarte pasionat de armata în care a servit, un iubitor al apelor și al mării. Știa lucruri foarte interesante despre istoria marinei noastre militare, din timpul în care a servit în cadrul acesteia. Avea în bibliotecă sa multe cărți despre luptele navale care au avut loc de-a lungul istoriei umanității.

Marina noastră militară are începuturi tardive și timide. Totuși, la noi s-au construit vapoare încă din secolele XVII – XVIII. Marina militară sau comercială a fost considerată un lux de politicienii care se aflau la conducerea țării acum mai bine de o sută de ani. În secolul XV, pe timpul lui Ștefan cel Mare, existau bărci moldovenești cu pânze, la Chilia. În secolele XVII și XVIII erau la noi șantiere navale, e drept, nu la fel de dotate ca șantierele italiene, engleze, olandeze, dar dotate totuși cu utilaje și mașini pentru a se putea construi, în atelierele numite mai târziu marangozerii, bărci și bolozane, sau chiar mici vapoare cu pânze, pentru transportul mărfurilor pe Dunăre sau pe râurile navigabile, vase numite „șăici” în Moldova (cuvânt turcesc desemnând o șalupă turcească). Se construiau, de asemenea, și nave de război mai mari numite „galioane”, care, pe timp de pace, puteau fi folosite pentru transporturi fluviale. Acestea se realizau în modestele ateliere de construcție ale șantiierelor navale care, bineînțeles, nu erau dotate cu cale pentru lansarea navelor la apă.

Se construiau caice, adică vase mici, cu două catarge și pânze pătrate, utilizate mai ales de turci, în Bosfor și în arhipelagul grec; de asemenea, se construiau ceamuri, bărci mari pentru transportul pe râuri. În fine, se pare că se construiau și vase mai mari, pentru mare, ca fregatele, nave de război cu trei catarge, cu tunuri și bombarde (numite de români „balimezuri”, după cum ne spune Nicolae Bălcescu), bombarde care erau tunurile de cel mai mare calibru.

Șantierele navale unde se efectuau construcții navale erau situate la Galați, Brăila și Oltenița, în secolul XVIII, și la Giurgiu, în secolul XVII (de exemplu, astfel de șantiere figurează în documentele de la Giurgiu de pe timpul lui Constantin Brâncoveanu). Existau, de asemenea, sate cum ar fi Căscioarele, din Ilfov, la vest de București, unde locuiau meșteri marangozieri (adică specialiști în construcția vapoarelor), dulgheri, tâmplari, care construiau vapoare sau bărci numite „dubase”, folosite pentru a construi poduri peste Dunăre, poduri necesare trecerii trupelor turcești. Acești meșteri construiau, de asemenea, bacuri (poduri mobile) pe râuri sau mori de apă.

Astronomul Ruggiero G. Boscovici, care a trăit între anii 1711 și 1787 și care a făcut între anii 1761 – 1762 o călătorie în Moldova, a văzut la Galați o caravelă, adică o navă de război, lungă de 140 de picioare (în jur de 45 de metri), construcție comandată pentru marele vameș de la Constantinopol, pentru a naviga pe mare. Apoi, Ștefan Baicevici, consul austriac la curtea domnitorului Ipsilanti, i-a raportat ministrului său, pe data de 14 iunie 1783, că la Galați se construiau, la începutul anului 1777, două nave de război ce trebuiau dotate cu 60 de tunuri.

Probabil că românii, în timpul ocupației Daciei, între 106 și 275, au transportat sarea de la Salina (în prezent salina de la Ocna Mureș din Transilvania), cu două plute și cu mici ambarcațiuni, pe Mureș, până la Tisa, și apoi pe Dunăre, ajungând într-un port din Moesia, de unde sarea era transportată mai departe, pe

uscate, până în Italia. Există documente care consemnează că sarea de la Ocelele Mari, din județul Vâlcea, era transportată pentru turci până la Dunăre, în bărci numite „năvrăți”, pe râul Olt.

Deși există multe dovezi care atestă existența șantierelor navale pe Dunăre, de-abia în 1834 a fost construită prima navă pentru a fi folosită de către români. La Giurgiu, pe data de 7 decembrie 1834, a fost lansată prima navă pentru transportul călătorilor și al mărfurilor. Aceasta navă purta numele „Marița” și este prima navă românească care a navigat în apele internaționale.

În 1866, era la noi o singură navă militară, un avizo (adică un vapor mic, folosit în general pentru transportul corespondenței și al depeșelor), navă numită „România”, achiziționată în condiții neobișnuite de la proprietarul său, un armator grec. Acest grec făcuse un contract cu Principatele Unite, după cum se numea țara noastră după anul 1859, pentru a transporta sarea de la salinele din Principate, pe râul Prut. Dar grecul nu a plătit sarea pe care o transporta și, în contul datoriilor sale, vaporul a rămas în proprietatea statului nostru. În 1867, comandantul vasului „România” era Anton Barbieri. Înainte de anul 1866, pe timpul lui Alexandru Cuza Vodă, am avut o navă militară mică, „Ștefan cel Mare”, care s-a scufundat în urma unei coliziuni. Acest vapor a fost reparat în 1868.

În 1866, erau și câteva bărci cu pânze. Nu exista o marină comercială în anul 1866. Pe Dunăre, pluteau nave turcești, austriece și rusești. Oricine își poate imagina în ce condiții puteau fi exportate cerealele românești, când costurile navale erau fixate de străini.

După 1870, statul român a comandat canoniera „Fulgerul”. Această canonieră, împreună cu avizoul „România” și nava „Ștefan cel Mare”, au format prima divizie navală românească pe Dunăre, înainte de 1877.

Trebuie să adăugăm că, înainte de acest an, a fost construită șalupa „Rândunica” care, în timpul războiului nostru din 1877, după cum precizează amiralul Eustațiu în cartea sa despre marina de război, a torpilat și scufundat monitorul turc „Lufti Gelil”. Șalupa „Rândunica” există încă și astăzi⁵ și poate fi văzută în portul militar din Mangalia.

În 1880, statul român a comandat în străinătate canonierele „Grivița”, „Bistrița”, „Oltul” și „Siretul”, remorcherul „Alexandru cel Bun”, șalupele „Opandez”, „Smârdan” și „Rahova”, bricul „Mircea” și crucișătorul de mare „Elisabeta”. Toate aceste nave au fost lansate la mare în 1882. Bricul „Mircea” (purta numele domnitorului Mircea cel Bătrân) și crucișătorul „Elisabeta” au reprezentat țara la sărbătorile navale date în cinstea lui Cristofor Columb, în 1892, precum și la inaugurarea canalului Kiel, în Germania, în 1895.

⁵ În anul 1972 (nota autorului).

Întrucât începusem să ne asigurăm un număr de vase militare necesare pentru a ne afirma, dacă era cazul, în poliția de navigație pe Dunăre, și ca stăpâni ai Mării Negre, „Marea cea mare” a lui Mircea cel Bătrân, s-a decis, după 1882, construirea unui arsenal de marină militară, pentru reparații, la Galați și s-au comandat torpiloarele „Sborul”, „Smeul” și „Năluca” (m-am imbarcat pe acest torpilor în 1924 – 1925). S-au comandat, de asemenea, șalupele de poliție „Pandurul”, „Veghetorul”, „Santinela”, „Troțuș”, „Argeș”, „Teleorman” (toate pentru Dunăre) și șalupa „Prutul” pentru râul Prut. Pe vechiul vapor cu pânze, bricul „Mircea”, s-a format spiritul marinăresc „Mircea”, al tuturor celor care au devenit frați prin lupta pentru a câștiga stăpânirea zeului Neptun, al mărilor, și a zeului Eol, al vânturilor.

Vasele comerciale au fost achiziționate mult mai târziu decât vasele de război. În 1897, Navigația Fluvială și Serviciul Maritim Român nu aveau decât trei vase comerciale: „Nedeia”, „Cobra” și „Regina Maria”. În 1898, am cumpărat vasul „Regele Carol I”. Apoi, parcul nostru de vase comerciale s-a mărit considerabil cu navele „Dacia”, „România”, „Împăratul Traian” (adus în timpul unei nopți furtunoase în fața Tuzlei, pe Marea Neagră), „Durostor”, „Iași”, „Dobrogea”, „Turnu-Severin”, „Constanța”, „București”, „Carpați” și „Bucegi”. Câteva dintre aceste nave sunt cargoboturi (de exemplu, „Carpați”, „Bucegi”), adică pot transporta călători și mărfuri și funcționează încă și astăzi.⁶

În 1907, marina noastră militară s-a mărit, așa cum am văzut mai sus, cu cele patru monitoare de pe Dunăre și cu opt vedete. În 1914, am comandat în Italia patru contratorpiloare: „Viforul”, „Viscolul”, „Vârtejul” și „Vijelia”. Dar, din cauza războiului din 1914 – 1918, aceste 4 contratorpiloare au ajuns din Italia tocmai în 1919 și au fost numite „Mărăști”, „Mărășești”, „Ferdinand” și „Maria”. De asemenea, am comandat din Franța submarinul „Delfinul” dar acesta a ajuns și el mai tot mai târziu. În același timp, în 1919, flota militară română pe Marea Neagră s-a mărit cu patru canoniere („Ghiculescu”, „Remus Lepri”, „Stihi” și încă una), un vapor plantator de mine, diverse șalupe și ambarcațiuni obținute în contul despăgubirilor de război, precum și două monitoare pe Dunăre, „Bucovina” și „Basarabia”.

În primii 20 de ani ai secolului XX, au luat ființă, alături de Serviciul Maritim Român, care exista încă de la sfârșitul secolului trecut, Navigația Fluvială Română și, de asemenea, societăți particulare de navigație pe Dunăre, de exemplu S.R.D. (Societatea Română de Navigație pe Dunăre). Astfel, parcul navelor de pasageri și mărfuri al marinei comerciale române a crescut în mod semnificativ, nu progresiv, ci exploziv.

⁶ În anul 1972 (nota ed.).

Trebuie să menționăm că marina militară română a avut o contribuție însemnată în războiul din 1914 – 1916, prin lansarea și construirea de poduri pe Dunăre (la Flămânda) și prin apărarea asigurată de-a lungul Dunării și a litoralului Mării Negre. Trebuie să amintim că marinarii noștri militari au dezarmat în 1915 marinarii ruși revoltați de pe crucișătorul „Potemkin”, marinari ruși care au rămas în mare parte la noi (crucișătorul a fost restituit rușilor).

În războiul din 1941 – 1944, artileria monitoarelor române și bateriile marinei militare (situate pe malurile Dunării) au scufundat șapte vedete blindate sovietice, două vase de transport, un remorcher și o șalupă armată, toate aparținând marinei militare sovietice. Pe 29 iunie 1941, două contratorpiloare sovietice, „Moscova” și „Harkov”, au fost obligate de artileria contratorpiloarelor noastre și de artileria germană să intre pe câmpul minat, contratorpilorul „Moscova” scufundându-se iar „Harkov” fiind avariat. De asemenea, o canonieră, un torpilor și vedetele rapide române au scufundat cu grenade, în 1941, două submarine sovietice. În acest război, a intrat în funcțiune un al doilea submarin român, construit de germani la Constanța, și aceste două submarine au patruleat în Marea Neagră, descoperind la timp acțiunile navale sovietice.

Am rememorat aceste fapte însemnate din istoria marinei de război înainte de 1944 pentru că, din discuțiile mele cu unchiul meu, reieșea cât de mult era preocupat de aceste aspecte. Cu privire la gândurile sale intime era foarte discret. Uneori îți puteai da seama cât era de tulburat. Cunoștea în detaliu toate marile bătălii navale dar nu a ținut conferințe despre acest subiect și nu l-am văzut niciodată expunându-și sufletul sau plângându-se de eventuale nedreptăți.

Cum s-a purtat comandorul Andonie ca om și ca militar? În marina militară română, a fost un ofițer de primă clasă, bun organizator și administrator, puțin sever dar, în general, drept și echitabil. Era sever pentru a da un exemplu subalternilor săi și chiar nepotul său, adică cel ce scrie aceste rânduri, pe vremea când își făcea stagiul militar, a fost pedepsit cu două zile de carceră, care nu au fost totuși efectuate, pentru că șeful unchiului meu a ridicat pedeapsa. Era scund și solid, toți marinarii și ofițerii îl cunoșteau și îl stimau pentru că întotdeauna își respecta cuvântul dat. De aceea, unul dintre superiorii săi, amiralul Scodrea îl aprecia mult și, de fapt, această stimă era reciprocă.

Din cauza corectitudinii sale și din cauza faptului că nu concepea să fie lingușitor, cât și din cauza sarcasmului și a umorului său puțin cam înțepător, a avut unele neplăceri în viață dar care nu l-au descurajat ci, dimpotrivă, l-au întărit. Câteva ostilități din partea superiorilor săi, pe care îi atinsese uneori cu glumele și ironiile sale, și faptul că nu concepea să facă parte dintr-un grup carierist l-au împiedicat să ajungă la gradul de amiral.

Îi plăcea mult matematica. Era corespondent la revista *Gazeta matematică* și avea toată colecția acestei reviste, revistă în care matematicienii noștri și-au făcut ucenicia, așa cum am spus și în *Istoria matematicii în România*.

Avea multe cărți de matematică pură în biblioteca sa, studia matematica chiar și în ultimul an din viața sa și străbătea magazinele anticarilor pentru a descoperi vreo raritate printre vechile cărți de matematică, pe care să o cumpere cu mari sacrificii, întrucât avea o pensie mică. Am fost întotdeauna convins că și-a dorit din toată inima să ajungă inginer constructor (sau măcar inginer forestier). Aprecia tehnica, dar, când a absolvit secția de matematică la liceu, erau numai 15 – 20 de locuri la Școala Superioară de Poduri și Șosele din București și, în primul an la această școală, studenții nu erau întreținuți gratis. Dacă el nu a reușit să ajungă inginer și a devenit marinar, fiul său, George, a fost îndrumat spre această profesie, fiica sa, Mioara, și-a luat licența în științe matematice și nepoții săi sunt toți ingineri. În biblioteca sa găsim numeroase cărți rare de artă și literatură, precum și cărți despre meseria de marinar sau despre istoria marinei universale. Este uimitor că, din salariul său de ofițer, a reușit să lase în urmă o bibliotecă atât de selectă, deși și-a pierdut toate cărțile strănse până în 1916 în urma unei invazii a nemților.

Nu și-a uitat frații și nepoții care au rămas la Corod și nici pe ceilalți locuitori ai satului, oferindu-le sprijin moral sau material, în limita posibilităților. Când era tânăr și încă necăsătorit i-a dat tatălui meu, adică fratelui său, Ștefan, 100 de lei (menționăm că salariul lui de ofițer era de 213 lei pe lună iar masa și locuința îl costau 80 de lei pe lună) pentru a-și putea achiziționa tablă de fier zincat pentru acoperișul casei pe care acesta o construise la Corod și i-a spus, zâmbind: „Ștefan, aceștia sunt pentru loviturile zdravene pe care mi le-ai dat când eram mic și nu vroiam să merg la școală și tu mă obligai să mă duc”. Nepoții săi din Corod, fetele surorii sale Catinca, de asemenea, au fost ajutate de el din când în când. I-a ajutat pe toți marinarii din Corod pe care i-a întâlnit de-a lungul carierei sale.

I-au plăcut mult călătoriile pe mare și pe uscat. Dar nu a avut ocazia să facă prea multe pentru că, fiind în marina militară, a navigat mai mult pe Dunăre decât pe mare. În afara călătoriei pe care a făcut-o cu bricul Mircea, când era locotenent tânăr, la Istanbul, Pireu, Atena, Alexandria și Marsilia, călătorie pe care am amintit-o mai sus, a făcut o călătorie cu monitoarele pe Dunăre până la Regensbourg, în Austria. A primit aici, în numele statului român, navele pe care Austria ni le datora din 1919 ca despăgubiri de război. În țara noastră nu a călătorit decât în localitățile balneare (Govora, Călimănești, Băile Herculane, Borsec etc.) sau acolo unde avea interese de familie (de exemplu, Botoșani, Târgul Ocna, Dărmănești - Bacău, Slănic Moldova, Iași, Moreni, Azuga).

Admirator și cunoscător al artelor plastice, a străbătut de-a lungul anilor numeroase expoziții de pictură și a achiziționat tablouri pictate de Camil Ressu și câțiva marinari de-ai lui Dumitru Știubei. Sunt sigur că, dacă ar fi avut o situație

materială mai bună, ar fi devenit un colecționar fin de pictură românească sau străină.

În tinerețea sa, a fost pentru o perioadă fotograf amator. I-a plăcut să facă poze satului său natal (hore, peisaje, părinții săi etc.) sau poze legate de cariera sa. A păstrat doar pentru puțin timp aceste imagini, pentru că, fapt crud pentru un intelectual, lipsa de spațiu locativ l-a obligat adesea să se despartă de documentele de o importanță secundară.

Dacă ar trebui să mă exprim în termeni științifici, aș putea spune că unchiul meu, comandorul Calistrat Andonie, a fost un spirit analitic, care nu ținea să fie iubit, dar care dorea să fie stimat și a fost stimat chiar și de adversarii săi.